

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

6 Kasım 2019 Çarşamba

KONU

-UNICEF Türkiye Temsilciliği yetkililerinin sunumları

-Çocuk Hakları Komiteleri ve Çocuk Danışma Kurulu temsilcilerinin sunumları

6 Kasım 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.12

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, UNICEF’in kıymetli temsilcileri, basınımızın güzide mensupları, kıymetli hanımefendiler, beyefendiler; toplantımıza hoş geldiniz.

Bildiğiniz üzere, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde 3 Temmuz 2019 tarihinde kurulan Çocuk Hakları Alt Komisyonu toplantısının 2’ncisini gerçekleştirmek üzereyiz.

Bugün, UNICEF’in sunumunu hep birlikte izleyeceğiz, Philippe Bey aramızda, arkasından çocuklarla ilgili kurulan bir alt komisyonun çocukları dinlemeden yol haritasını oluşturamayacağı inancıyla her ilimizde olan danışma kurulları çocuk temsilcilerini Komisyonumuzda misafir edeceğiz, birazdan aramızda olacaklar, onların bakış açısıyla onları dinleyeceğiz. Bir yıl boyunca ve diğer yıllarda Komisyon olarak hangi alanlarda önceliğimiz olacak, neyi nasıl yapacağımıza dair aslında güzel bir kılavuzluk yapacak çocuklarımızın sunumu.

Bu sunumlara geçmeden önce, birkaç konu hakkında Komisyon üyelerimize bilgi vermek isterim. Bildiğiniz üzere, 11-15 Kasım 2019 tarihinde Strazburg’da bir toplantı düzenlenecek Avrupa Konseyinde “Gücü Yeniden Tanımlamak, Gelecekteki Avrupa’nın Anahtarı Olacak Çocuk Haklarının Güçlendirilmesi” konulu bir konferans var. Avrupa Konseyi Geçici Çocuk Komitesinin 7’nci toplantısına katılım noktasında Komisyon Başkanı olarak bir davet aldık. Hemen sonrasında da Birleşmiş Milletlerin 74’üncü Genel Kurulu Kararı gereği New York’ta düzenlenecek olan Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin kabulünün 30’uncu yılı üst düzey anma etkinliğine katılımı sağlayacak, ülkemizi, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edeceğiz inşallah. Biliyorsunuz, bu yıl Çocuk Hakları Komisyonumuzun kurulması çocuk haklarının kabulünün 30’uncu yılına denk geldi, çok anlamlı oldu. O yüzden yurt dışı temasları biraz daha önde gözüktüyor ama bu ay itibarıyla bitecek, sonrasında da hızlıca Komisyon üyelerimizle kararlaştıracağımız bir planla... Bu iki toplantımız da bize rehberlik edecek. Yerelde çalışmalarımızı -daha çok benim düşüncem öyle, bunlara ortaklaşa olarak karar vereceğiz- Komisyonun biraz daha denetim görevini yapabilecek, yerinde kurumları incelemek, yerinde çocukları görebilmek, sorunları yerinde tespit edebilmek, güzel örnekleri de bu arada ortaya çıkartabilmek adına biraz daha sahada olacak Komisyon çalışmalarını ben planlıyorum. Tabii buna ortaklaşa karar vereceğiz, nerelere gidelim, ne zaman gidelim, kurumlar olarak kimleri dinleyelim, kurumlar olarak nereleri ziyaret edelim noktasında beraber karar vereceğiz. Komisyonumuzun bu toplantısından sonra önümüzdeki planımızda da bunlar var.

Değerli üyelerimiz, milletvekillerimiz, UNICEF’in sayın yetkilileri; çocuklar bizim için çok önemli. Kadim medeniyetimizin ve inancımızın gereği çocuklarımız her zaman önümüzde olmuştur. Bu, tarihsel bir kültürümüzdür, inancımızın bir gereğidir. “Çocuklar” deyince “cennet kokusu” olarak tabir ederiz, “göz bebeğimiz” deriz. Bu anlamda da çocuklarımız çok kıymetlidir ve bu çocuklarımız için mümkün olduğunca ülkemizde, Türkiye’imizde mevzuat açısından her türlü düzenlemeyi yaptık ama hâlâ eksikleri olabileceği düşüncesiyle bir çalışmayı da planlıyoruz.

Buradan ondan da bahsetmek istiyorum. UNICEF’in bir teklifi olmuştur bize, birazdan Philippe Bey de bahsedecektir, birlikte bir proje yapma teklifinde bulunurlar kendileri. Burada bir parantez açmak istiyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında 2 komisyon vardır ki bu 2 komisyon proje hayata geçirebilir: Biliyorsunuz, birisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Başkanlığındaki Komisyonumuz ki geçen dönem, Başkanlığım döneminde yine Birleşmiş Milletler UN Women’da güzel bir proje hayata geçirmiştik. Yine aynı şekilde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da proje gerçekleştirebiliyor.

Yani toplumsal konularda, kadına, çocuğa, insana dair konularda proje ile Komisyonun çalışmasını daha da etkili yapmak noktasında güçlendirilmiş 2 komisyon var. Bu kapsamda da UNICEF “Bir proje yapalım.” teklifinde bulundu. Bizler de sıcak bakıyoruz, tabii sizlerle yine istişare edeceğiz. Neler yapabileceğimiz noktasında UNICEF’in kısıtları var, bazı alanlarda yapmak istiyor, onlardan da bahsedecektir Philippe Bey. O çalışma da planlanıyor, gelişmeler oldukça sizinle de paylaşacağız, sizlerin görüşlerini de alacağız. En iyi şekilde, çocuklarımızın yüksek yararına katkı sunacak şekilde bir proje hayata geçireceğimizi düşünüyorum. Yani Komisyon çok etkin, çok güçlü, çok hızlı çalışacak, programlarımızı iyi planlamamız, zaman ayırmamız gerekecek. Hem sahada olacağız hem proje hayata geçireceğiz hem de Mecliste kurumları dinleyeceğiz, ayrıca milletvekili olarak görevlerimizi de yerine getireceğiz ama çok ulvi bir alan, çocuklarımız çok çok önemli, bunun da altını çizmek istiyorum.

Toplantıya geçmeden önce birkaç veri var, onları sizinle paylaşmak isterim. Birleşmiş Milletlerin bir raporu açıklandı geçen haftalarda, çatışma bölgelerinde 12 bin çocuğun öldüğüyle ilgili bir rapor açıklandı. Raporun çok detayları var, girmeyeceğim ama bu çatışma bölgelerinde ölen çocuklarımızın daha çok Suriye, Filistin, Yemen ve Afganistan’da olduğu ifade edildi. Bu anlamda da çok yakın zamanda başlattığımız Barış Pınarı Harekâtı noktasında da buraya terörden temizlemeyi hedeflediğimiz bu operasyon sürecinde aslında bunu buradan ifade etmek gerekir ki orada birçok çocuğun, kadının, dezavantajlı grubun terör belasından kurtulmasına yönelik yapılan bir operasyon olduğunu buradan da ifade etmek istiyorum, Komisyonumuzu da ilgilendiren bir alan ve bununla birlikte başta PKK olmak üzere diğer bütün terör örgütlerinin özellikle ülkemizdeki çocuklarımıza yönelik teröre bulaştırma noktasındaki iradesini de kırmaya yöneliktir. Yani artık dağa çıkan çocuklarımızın olmayacağı, terörün sonlandırılacağı bir harekât, bu anlamda da başarılı gidiyor. Ben buradan ordumuza, Mehmetçik’imize başarılar diliyorum. Bununla birlikte, artık çocuklarımız dağda değil, okulda olacaklar; artık çocuklarımızın elinde silah değil, kalem olacak, ülkesinde öğretmen olacaklar, sanatçı olacaklar, sporcu olacaklar, doktor olacaklar, siyasetçi olacaklar; artık başta kız çocuklarımız olmak üzere çocuklarımızın normal -Avrupa’daki gibi, Amerika’daki gibi- hayatlarına devam etmelerini diliyorum. Bu anlamda da Komisyonumuza önemli görevler düşüyor, başta çocuk istismarı olmak üzere çocuk işçiliği, çocuğa şiddet, eğitim, güvenlikle ilgili bütün alanlarda çalışmalarını yürütecek. Bu alanı da es geçmiyoruz, beraber bu çalışmaları tekrar hayata geçireceğiz, bunları konuşacağız diyorum ve UNICEF’e sözü veriyorum.

Ama zaman kısıtı noktasında arkadaşlarımızla istişare ettik Sayın Philippe Bey. Bu noktada daha hızlı olursak arkadaşlarımızın diğer toplantıları da var. Bir buçuk saate toplantıyı bitirmeyi planlıyoruz, sanırım yirmi beş dakikada sunumu bitirirsiniz diye düşünüyorum. Sonrasında müzakerelere de vakit kalsın, sonra çocuklarımızı dinleyeceğiz.

Şimdiden teşekkür ediyorum, hayırlı olsun sunumunuz.

Buyurun Philippe Bey.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PHILIPPE LUCIEN DUAMELLE –

(Simultane tercümenin ses kaydı olmadığı için bu bölüm yazılamamıştır)

BAŞKAN – Buyurun.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ EĞİTİM PROGRAMI YÖNETİCİSİ DOÇ. DR. KAMİL KURTUL – Çocuk Hakları Komisyonumuzun çok kıymetli temsilcileri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlamak isterim.

Müsaadenizle eğitim programımızla ilgili ana başlıkları aktarmak, sorularınız olursa da onlarla ilgili olarak daha sonra detaylara girmek isteriz. UNICEF’in ülke eğitim programı bir ilke üzerinden yürütülüyor: “Hiç kimseyi geride bırakma.” Bu amaçla öncelikle savunmasız çocuklar, okul dışında kalmış çocuklar ve bunların kaliteli eğitime erişimi alanında UNICEF çalışmalarını paydaşlarıyla

birlikte sürdürüyor. Bu amaçla önceliklendirdiğimiz alanlar eğitimin kaliteli olması. Kaliteden anlaşılması gereken, çocukların tamamının kendi hayatlarını sürdürebilecekleri bilgi, beceri ve donanımına erişebilecekleri özellikleri haiz bir eğitim alması. Bu, kapsayıcılığı da beraberinde getiren bir ilke. Bu çalışmalar aynı zamanda diğer alternatif eğitim olanaklarının sağlanması ve güçlendirilmesi özelinde de yürütülüyor.

Ne yapıyor UNICEF bu çalışmalarda, nereye kadar geldi? Müsaadenizle zaman kısıtını göze alarak bir iki başlıktan bahsetmek isterim. Okul öncesi eğitimden zorunlu eğitimin bütün kademelerini kapsayacak düzeylere kadar paydaşlarımızla, başta Millî Eğitim Bakanlığımız olmak üzere sivil toplum kuruluşlarıyla çalışmalar yürütüyoruz. İlkokullarda Yetiştirme Programı yani temel okuma yazma becerisinde ya da sayısal becerilerde zorlanan çocuklar için bir destek programı özelliği taşırla başlıyoruz, örneğin liselerde 9’uncu sınıflar önemli bir aşamadır, çocukların eğitimde kalması ve tamamlaması açısından çok büyük önem taşır. Son üç dört yıldır Millî Eğitim Bakanlığımızın bütün liselerde uyguladığı bir Okula Uyum Programı uygulanıyor. Örneğin, bu yıl 9’uncu sınıflara başlayan yaklaşık 1 milyon 50 bin kadar öğrencimiz bundan faydalandılar. Öğrencilerimize yönelik yapılan çalışmaların yanı sıra yine eğitimdeki en önemli bileşenlerden kıymetli öğretmenlerimiz için, onların kapasitelerinin artırılması için de çalışmalar yürütülüyor. Hem ülkemizin öğretmenleri hem de sığınmacı hareketinden kaynaklı olarak Suriyeli eğitimcilerle bağlantılı olarak yine Millî Eğitim Bakanlığımızın koordinasyonunda faaliyetler yürüyor. Yaklaşık 150 binden fazla öğretmenimiz bu hizmet içi eğitimlerden faydalanabildiler.

Bir diğer önemli nokta ise Kıymetli Temsilcimiz Philippe Duamelle’in aktardığı gibi Türkiye çok sayıda sığınmacıya ev sahipliği yapıyor, bunlar için elinden gelen gayretleri sürdürüyor fakat hâlâ okul dışında kalmış, sosyoekonomik gerekçelere dayalı olarak çok sayıda çocuk söz konusu. Bu anlamda da bu çocukların tekrar eğitime dâhil edilebilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığımızla birlikte, diğer paydaşlarımızla birlikte çok büyük bir program yürütüyoruz. Bu anlamda hem alan taraması, ihtiyaçların belirlenmesi hem de çocukların telafi eğitimleri alarak yeniden örgün eğitim sistemine dâhil edilmesi anlamında çalışmalar büyük bir hızla sürüyor.

Bunların sonucu olarak ne dersiniz son olarak örneğin, sadece birkaç yıl önce yaklaşık 200 binlerde olan sığınmacı çocukların eğitim sistemindeki sayısı günümüzde 700 binlere yaklaşmış durumda. Bakanlığımız istatistikleriyle zaten bu çok büyük bir gelişmeye de işaret ediyor. UNICEF çalışmalarını bu anlamda hem öğrenciler hem öğretmenler hem de eğitim sisteminin genelini güçlendirebilmek için paydaşlarıyla birlikte sürdürmeye devam ediyor.

Ben teşekkür ediyorum.

Bir sonraki sunum için arkadaşşıma sözü bırakmak isterim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Kamil Bey.

Buyurun Gökten Bey.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – Efendim, herkese günaydınlar.

Kıymetli milletvekillerimiz, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, kıymetli genç arkadaşlarımız; bilhassa genç arkadaşlarımızla birlikte olmaktan ötürü ayrıca çok mutlu olduğumuzu da bildirmek isteriz bu vesileyle.

Bugün de size kısaca yine zaman kısıtını dikkate alarak çocuk koruma alanında neler yaptığımızdan bahsedeceğim. Şüphesiz, özellikle çocuk koruma alanındaki çalışanlara dokunduğunuz zaman onları susturmak biraz zordur ama mümkün mertebe kendimi sınırlamaya çalışacağım. Bunun nedeni de aslında çok sektörlü bir alanda çalışıyor olmamız çocuk korumada.

“Çocuk koruma” derken neyi kast ediyoruz, kısaca ondan da bahsetmek isterim. Aslında her türlü şiddete, ihmale, istismara karşı çocuklarımızın korunmasından bahsediyoruz ve bunun için de öncelikle bunu önlememiz, bunun ortaya çıkmasını, bu risklerin ortaya çıkmasını önlememiz, eğer önleyemediysek tespit edebilmemiz ve gerekli müdahaleleri yapmamız gerekiyor. Bu çerçevede biz hem sistem düzeyinde yani çocuk koruma sisteminin güçlendirilmesi düzeyinde hem de hizmetler düzeyinde paydaşlarımıza destek vermeye çalışıyoruz UNICEF Türkiye Temsilciliği olarak.

4 tane de temel önceliğimiz var bu noktada. Birincisi, özellikle en kırılgan durumdaki çocuklar yani mülteciler ya da engelli çocuklar gibi çocukları önceleyerek mevcut çocuk bakım ve koruma sistemlerinin güçlendirilmesi üzerinde çalışıyoruz. Bu konuda da en yakın paydaşımız şüphesiz Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığıyla -Sayın Genel Müdür Yardımcımız İslam Bey de burada, hoş geldiniz- çok yakın çalışmalar yapıyoruz ve bilhassa belki duymuşsunuzdur, Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) ya da SHM’lerin güçlendirilmesi gibi çocuk koruma sistemimizde çalışanların dezavantajlı ailelere ulaşabilmesi, çocuklara ulaşabilmesi noktasında onların topluma erişimini güçlendirici çalışmaları destekledik. Bu kapsamda, şartlı eğitim yardımı bağlamında bu kapsamdaki çocukların koruma risklerini tespit eden bir bileşeni destekledik UNICEF olarak ve bir de bakım kurumlarında kalan çocuklarımız var şüphesiz, Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı gibi programlarla bu kurumlarımızın kapasitesini de güçlendirici birtakım çalışmalar yapıyoruz kıymetli Bakanlığımızla birlikte ve diğer paydaşlarımızla birlikte. Bu, çok genel anlamda birinci bileşenimiz.

İkinci bileşenimiz, toplum temelli çocuk koruma hizmetlerinin güçlendirilmesi. Bundan da aslında kastettiğimiz, toplum içerisinde ihtiyaç sahibi çocukların ve ailelerinin kolaylıkla ulaşabileceği ve toplumsal yapıların desteğiyle üretilen -yani bunların içerisinde sivil toplum kuruluşları da var- çocuk koruma hizmetlerinin güçlendirilmesi. Bu noktada da bilhassa Kızılay gibi, ASAM gibi çok güçlü sivil toplum kuruluşlarıyla ve yine Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi, yine Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığı gibi bakanlıklarımızla iş birliği hâlinde ihtiyaç sahiplerinin ve çocukların toplum merkezlerine yahut da bu birimlerin yine onlara hane ziyaretleri yaparak çocuk koruma risklerini tespit edebilmelerini ve gerekli müdahaleleri yerine getirerek daha ileri müdahalelerin gerekmesi durumunda da onları ilgili kurumlara sevk edebilmelerini sağlayan vaka yönetim sistemlerini destekliyoruz.

Bir üçüncü bileşen, dediğim gibi, çocuk koruma çok farklı alanlarda çalışan bir bileşen bizim için, bir diğer öncelik alanımız yargıyla karşı karşıya gelen çocuklar. Bunu söyleyince aklımıza ilk suça sürüklenen çocuklar geliyor ki bu Adalet Bakanlığıyla çok yoğun olarak çalıştığımız bir alan. Örneğin denetimli serbestlik altında olan çocukları cezaevinden uzak tutacak denetimli serbestlik yapıları, çocuğa özgü yapılar üzerinde çalıştık ve bu konuda programlar geliştirdik onlarla beraber fakat bir de madalyonun diğer tarafı olan mağdur ve tanık çocuklarımız var. Yine, adliyelerde kurulan adli görüşme odaları bu noktada UNICEF’in desteklediği bir diğer program, geçtiğimiz yıllar içerisinde bu noktada biz adalet sistemiyle karşı karşıya kalan çocukların hem ikinci bir şansa sahip olmasını hem de ikincil travma geçirmelerinin engellenmesi noktalarına odaklanıyoruz. Bu vesileyle de son yargı reformu paketindeki çocuklara yönelik olumlu düzenlemeleri de takdirle karşıladığımızı ayrıca ifade etmek isterim.

Son olarak, bu noktada, Kamu Denetçiliği Kurumuyla, size çok yakın bir kurumla da birlikte çalışıyoruz özellikle çocuk dostu usullerin geliştirilmesi bağlamında.

Sona kalmış olsa da gündemde sonda olmaması gereken bir konu olan...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim. Bu çocuklara yargı dediğiniz hangi paket? Nerede kanunlaştı?

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – En son yargı paketinde efendim, çocuklara yönelik birtakım düzenlemeler de var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Görmedik biz.

BAŞKAN – Hayır, daha ikinci partisi var ya.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – İlk pakette efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bizim haberimiz olmadan Birleşmiş Milletlerin nasıl önce haberi oluyor?

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – Hayır, efendim. Bu ilk paketten bahsediyorum, yeni kanunlaşan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İlk pakette yoktu arkadaş.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – Çocuklara yönelik tutukluluk süreleri azaldı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaş, yok, lütfen... Daha yeni, Cumhurbaşkanı onayladı. Resmî Gazete’de yayımlandı. Bizden önce Birleşmiş Milletlere geliyorsa ayrı konu.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – Yok, var efendim hüküm.

BAŞKAN – Sayın Tanal, sunumu bitirsin, ondan sonra söz hakkı vereceğiz.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ ÇOCUK KORUMA SORUMLUSU GÖKTAN KOÇYILDIRIM – Sonunda da tekrar gerekirse efendim, bu konuda istişare ederiz. Bu noktadaki olumlu hükümleri vurgulamak istedim.

Son olarak da çocuk evlilikleriyle ilgili bir program bileşenimiz var. Bu da çok önemli bir konu, çocuk evliliklerinin engellenmesi ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesiyle ilgili. Bu noktada da yine Aile Bakanlığımızla ve Birleşmiş Milletler kurumları olarak UNICEF’in öncülüğünde bir program geliştirdik. Bu çerçevede de hem toplumdaki duyarlılığın artırılması hem de diğer taraftan bu alanda çalışan profesyonellerin güçlendirilmesini destekliyoruz.

Ben bu noktada, tıpkı Kamil Hocanın söylediği gibi sorularınız olursa sayın vekillerim sonrasında cevaplamaktan mutluluk duyarım diyerek sonraki sunum için sözü hocama bırakıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Göktan Bey.

Evet, buyurun.

UNICEF SAĞLIK UZMANI DR. MEHMET ALİ TORUNOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, ben de muhterem hazıruna UNICEF’in özellikle erken çocukluk gelişimi ve sağlıkla ilgili programları hakkında ve aktiviteleri hakkında bilgi arz etmek istiyorum.

Hepimizin bildiği gibi, erken çocukluk, çocukların hayatında kritik bir dönem ve nitelikli bir erken çocukluk gelişimi, çocuk haklarına hakkaniyetli bir şekilde ulaşılması ve ulusal gelişim hedeflerinin uzun vadede gerçekleşmesi bakımından aslında hayati öneme sahip. 2019’da UNICEF, küçük çocukların sağlıklı büyüme ve gelişimini destekleyeme devam etmektedir. Bu kapsamda UNICEF’in yoğun bir şekilde katıldığı istişare süreçleri sonucunda 11’inci Ulusal Kalkınma Planı, Erken Çocukluk Gelişimi Perspektifi’ne daha fazla alan ayırmıştır. Erken çocukluk gelişimi göstergesi, ilk defa 2018 yılında saha çalışmaları tamamlanan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması’na bir gösterge olarak eklenmiştir ve araştırma sonuçlarının yakında ilan edilmesini hep birlikte bekliyoruz. UNICEF’in Çocuk Gelişimi ve Eğitimcileri Derneğiyle birlikte taslak hazırlıklarına başladığı ve tüm ilgili Hükûmet kurumlarından ve paydaşlardan da destek aldığı ulusal erken çocukluk gelişimi politika dokümanının hazırlıkları devam etmektedir.

Yine, çocuklar için özel gereksinim raporu, ÇÖZGER diye kısalttığımız raporun yönetmeliği, bilindiği üzere, Şubat 2019'da ilan edilmiştir. UNICEF sağlık personellerinin bu yönetmeliğin uygulanmasına yönelik kapasitelerinin artırılmasına destek vermektedir. UNICEF ayrıca özellikle mülteci çocukların aşılanma oranlarının artırılmasına yönelik çalışmalara katkı vermektedir. Bu kapsamda, 2017 yılında Sağlık Bakanlığının düzenlediği ve UNICEF'in de katkı verdiği aşı kampanyasının sonucunda önemli aşılanma oranlarına ulaşılmıştır. Bu uygulamalar Sağlık Bakanlığı bünyesinde açılan göçmen sağlığı merkezleri kapsamında yapılmaktadır. UNICEF de bu merkezlerin altyapısının güçlendirilmesine destek vermektedir.

Yine, ayrıca UNICEF Sağlık Bakanlığının aşı konusundaki farkındalığı artırmaya yönelik çalışmalarına destek sağlamaktadır. Beslenme konusunda da özellikle mülteci çocuklar dâhil olmak üzere hassas çocukların uygun bebek ve çocuk beslenmesi uygulamalarının yaygınlaştırılması ve desteklenmesi konusunda sağlık personelinin kapasitesinin artırılmasına destek sağlamaktadır. Bu kapsamda da Türkiye'de başarılı bir şekilde uygulanan Bebek Dostu Sağlık Kurumları Programı ve özellikle de her yıl kutlanan Emzirme Haftası etkinliklerine destek sağlanmaktadır.

Teşekkür ederim.

UNICEF SOSYAL POLİTİKALAR BÖLÜM BAŞKANI EMRE ÜÇKARDEŞLER – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, tüm katılımcılar, çocuklar ve büyükler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Size Sosyal Politikalar Bölümü UNICEF Türkiye olarak neler yaptığımızı çok kısaca anlatacağım. Perspektifimizin bir boyutunda, kırılgan çocuklar ve aileler için mevcut sosyal koruma sistemlerinin kapsamının güçlendirilmesi ve artırılması var. Sosyal koruma, çocuklar söz konusu olduğu zaman, aslında bir boyutuyla tabii, çok malumunuz, çocuk yoksulluğuyla alakalı. Dünyanın her yerinde, hiç değişmez, çocuk yoksulluğu ya da çocuklu ailelerin yoksulluğu her zaman için ortalama yoksulluktan daha fazladır. Dolayısıyla çocuk ve hane halkı yoksulluğu sosyal koruma perspektifinin her zaman temel bir bileşeni. Aynı zamanda yoksulluğun parasal olan ve olmayan biçimleri de yine çok yakından ilgilendiğimiz konular. Yani yoksunluklar da sosyal korumanın temel bir alanı. Burada belki şunu da belirtmek gerekir: Sosyal koruma hem kendi başına bir müdahale alanı ama aynı zamanda diğer çocuklara yönelik çocuk koruma, eğitim ve sağlık gibi alanların güçlendirilmesine yönelik bir destek alanını da teşkil etmekte. Bu anlamda çocuklar ve aileleri için nakit yardımları, sosyal transferler bu çalışmamızın bir perspektifi, ülkemizdeki ulusal sistemin de -oldukça yerleşik, çok güçlü bir ulusal sistemimiz var- diğer kırılgan gruplara da genişletilmesi yönünde çalışmalarımız devam etmekte.

Çalışmalarımızın bir diğer boyutunda çocuk işçiliği var. Malumunuz, çocuk işçiliği çok sektörlü bir mesele, sadece tek bir sektöre ait bir konu değil ve bu anlamda özellikle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız başta olmak üzere, tüm kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplumla çok yakından çalışmalar yürütmekteyiz ve gene biliyorsunuz, 2017-2023 Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı'mız var. Bu programın parçalarından biriyiz, bu programa hem destek veriyoruz -doğrudan Bakanlığımıza destek veriyoruz- bir yandan da farklı içinde bulunduğumuz paydaşlıklarla, farklı kamu kurumları ve özel sektör ve sivil toplumla destek vermeye devam ediyoruz.

Çalışmalarımızın bir diğer boyutunda da yerel yönetimler var yani belediyeler ve valilikler. Yerel yönetimlerde çocuk odaklı uygulamaların güçlendirilmesi, çocuğu öncelikleyen hizmetler ve programların geliştirilmesi de gene üzerinde çok yakından çalıştığımız temel bileşenlerden bir tanesi ve aslında bu bahsettiğim üç bileşeni çevreleyen ve çocuklar için kamu maliyesi diye adlandırdığımız yani çocuk dostu bütçe, kaynak ayırma, çocuklara yönelik bütçe ve planlamaların desteklenmesi gibi bir üst çerçeve aslında, bunların hepsini bir yandan kapsıyor.

Şöyle birkaç çıktımızdan bahsetmek isterim: Örneğin, ulusal Şartlı Eğitim Yardım Programı'nın geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki çocuklara genişletilmesi kapsamında Aile Bakanlığı, Kızılay, UNICEF iş birliğiyle yürüttüğümüz çalışmalarda yarım milyondan fazla koruma altındaki çocuk şartlı eğitim yardımından faydalanmakta. Bu çok önemli bir gelişme, Türkiye'nin dünyada da çok ses getiren bir başarısı. Bu anlamda bunu burada belirtmekten çok mutluluk duyuyorum.

Aynı zamanda çocuk işçiliğiyle çok sektörlü mücadele kapsamında Bakanlığımızın Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü gibi birimleriyle çok yakından yürüttüğümüz çalışmalarda farklı kamu yöneticilerinin çocuk işçiliğiyle mücadele ve biliyorsunuz, il düzeyinde çocuk işçiliğiyle mücadele birimlerimiz var artık. Bu birimlerin kapasitesinin güçlendirilmesi ve hedeflerine ulaşması yönünde elimizden geldiği kadar destek vermeye her zaman öncelik veriyoruz.

Gene belediyelerle yürüttüğümüz çalışmalar, yerel yönetimlerle yürüttüğümüz çalışmalarda çocuk dostu yerel bütçe ve strateji planlarının yapılması, çocuk dostu beş yıllık planların güçlendirilmesi ve çocuklara kaynak tahsisinin, çocuk dostu politikalara kaynak tahsisinin artırılması yönünde pek çok çalışmamız var.

Çok teşekkür ediyorum hepinize.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sanırım kaçırdık. Koruma altındaki çocuklara Şartlı Eğitim Yardımı, kaç çocuk dediniz?

UNICEF SOSYAL POLİTİKALAR BÖLÜM BAŞKANI EMRE ÜÇKARDEŞLER – 526 bin. Yarım milyonu aşkın, geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki çocuklar.

BAŞKAN – Tamam, çok teşekkür ederim.

Buyurun.

UNICEF TEMSİLCİSİ NİLGÜN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, sayın milletvekilleri, Sayın Genel Müdürüm, mesai arkadaşlarım ve çalışma arkadaşlarım; çünkü ben şimdi onlarla ilgili konuşacağım ve onlar da birazdan aslında benim anlatacaklarımın en iyi örneğini sunacaklar.

Ben yirmi beş yıldır UNICEF'teyim ve görevimin başından beri ağırlıklı olarak çocuk katılımı, gençlik katılımı, güçlendirilmesi ve ilgili platformların Türkiye'de oluşturulması konusunda çalıştım, görev yaptım. UNICEF olarak yaklaşık yirmi yıldır çocuk katılımı, çocukların katılımı ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunları çözmek adına mekanizmalar oluşturulması, platformlar kurulması ve ülkedeki sadece bakanlıklar değil sivil toplum kuruluşları, belediyeler, üniversiteler, bu çocuklarla çalışan her türlü kurumun çocukla çalışma kültürünün, çocuğun katılımını güçlendirme kültürünün oluşturulması konusunda UNICEF olarak destek verdik. Şu anda yaptığımız çalışmaların içerisine sadece Türk çocuklarını değil mülteci olarak ülkemizde bulunan çocukları da dâhil etmek üzere çalışmalar yürütmekteyiz.

Birazdan yine arkadaşlarım aktaracaklar ama ben isterseniz, biraz çerçeve olarak bahsedeyim. Özellikle çocukların katılımını güçlendirmek adına çocuk hakları il komiteleri oluşturuldu, 2000 yılından bu yana çalışıyorlar. Zaten üyeleri de şu anda aramızda. Bunun yanı sıra, belediyelerde ve diğer kurumlarda da çocukların isteklerini, taleplerini ve görüşlerini dile getirebilmeleri için de değişik platformlar, değişik sistemler oluşturulması konusunda büyükçe adımlar atıldı bugüne kadar.

Biz, ergenlerin güçlendirilmesi, görüşlerini ifade edebilmeleri ve her türlü alanda kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılabilmeleri yönünde çalışmalar yürütüyoruz. Bunun demin de bahsettiğim gibi, Türk olmayan diğer mülteci çocukların da sürece dâhil olabilmeleri için Sosyal Uyum Programı aracılığıyla da şu anda 200 binin, 300 binin üzerinde çocuğa ve gence ulaşmış durumdayız. Aile Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığıyla, GAP idaresiyle, STK'lerle, üniversitelerle ve

belediyelerle yine bahsettiğim gibi hem sosyal uyum kapsamında hem de ergenlerin güçlendirilmesi kapsamında yürütülen faaliyetler aslında çocukların değişik platformlarda seslerini duyurmalarını ve bu platformlardan doğru politikalara etki etmelerini, Türkiye’de geliştirilen politikalara etki etmelerini sağladı. Bunun en güzel örneği de yine çocuk forumlarıdır. Çocuk forumlarında 162 çocuğumuz, her ilden bir kız, bir erkek olmak üzere, 20 Kasım’da bir araya gelir. Yine gelecek hafta burada onları misafir edeceğiz inşallah Aile Bakanlığımızla birlikte ve çocuklar kendi bakış açılarından ülkedeki sorunları değerlendirir, önerilerini dile getirirler ve yine Millet Meclisimizin ev sahipliğinde, 20 Kasım’da, tüm karar vericilere, ilgili bakanlıklara ve basına görüşlerini ve neler beklediklerini iletirler. Son birkaç yıldır da özellikle Cumhurbaşkanımıza ulaştırabildikleri mesajlar sayesinde 100 günlük ülke programına da görüşlerini ekleme şansı buldular.

UNICEF dediğim gibi, ergenler arasındaki sosyal uyumu geliştirirken aslında akrandan akrana metodunu kullanarak da çocuklarımızı, gençlerimizi güçlü aktivitelerini hayata geçirebilecek projeler üretme ve bu projeleri takip etme üzere değişik becerilerle, yaşam becerileriyle donatılarak çalışmalarını yürütmelerini sağlamaktadır.

Benden sonraki konuşmacılar daha güçlü ve daha detaylı geleceği için ben sözümü burada noktalamak istiyorum. Sorularınız olursa cevaplamaya hazırım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Nilgün Hanım.

Sanırım, kapanış için Philippe Bey’e söz veriyoruz.

Buyurun Philippe Bey.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PHILIPPE LUCIEN DUAMELLE –

(Simultane tercümenin ses kaydı olmadığı için bu bölüm yazılamamıştır.)

BAŞKAN – Güzel sunumunuz için, temennileriniz için, gayretiniz için teşekkür ediyorum.

1951 yılından beri ki 1956’yla birlikte güçlenen UNICEF iş birliği çocuklarımızın yüksek yararına yansımış durumda ama şunun altını da çizmek gerekir: Çocuk Hakları Alt Komisyonu da tüm siyasi partilerin ortak kararıyla, inancıyla, desteğiyle kurulmuştur; o anlamda da çocuklarımız bizim ortak değerimiz. Toplumsal meselelerdeki bu birlikteliği, UNICEF’le yaptığımız bu iş birliğini bu Komisyon’da da inşallah hayata geçireceğiz.

Çocuklarımızın yüksek yararını -tekrar altını çizmek istiyorum- ortaya koyabilmek için siyasi görüşlerimizi bir kenara bırakarak, daha objektif olarak yapılan çalışmaları, bunun üstüne daha fazlasını nasıl ekleyebiliriz diye konuşmak için toplandık ve aslında bu Komisyonun bunu hayata geçireceğine inanıyorum.

Az önce Gökten Bey’in sunumundaki detay önemliydi, aslında bir hafıza tazelemeye sebep oldu. Buradan bu söylediği konuyla ilgili kanundaki maddeleri okumak istiyorum, kayda girmesi noktasında da önemli olduğunu düşünüyorum. Bu yargı paketinde aslında hani “reform” dediğimiz kapsamda o kadar çok şey var ki bu kısmı anladım ki arkadaşların da dikkatinden biraz kaçmış.

Ben hemen okumak istiyorum; dördüncü fıkra değil, beşincisinde çocuklarla ilgili olan kısmı hemen, aynen okuyorum:

Madde 18’de “Bu maddede öngörülen tutukluluk süreleri, fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından yarı oranında, on sekiz yaşını doldurmamış çocuklar bakımından ise dörtte üç oranında uygulanır.” deniliyor.

Madde 22'nin (4)'üncü fıkrasında “Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınır.” deniliyor.

(5)'inci fıkrada ise “Türk Ceza Kanununun 103 üncü maddesinin ikinci fıkrasından düzenlenen suçlardan mağdur olan çocukların soruşturma evresindeki beyanları, bunlara yönelik merkezlerde Cumhuriyet savcısının nezaretinde uzmanlar aracılığıyla alınır. Mağdur çocuğun beyan ve görüntüleri kayda alınır.” deniliyor ve devam ediyoruz, son cümle: “Mağdur çocuk yargı çevresi ve mülkî sınırlara bakılmaksızın en yakın merkeze götürülmek suretiyle bu fıkrada belirtilen işlemler yerine getirilir.” deniliyor.

Madde 33'ün (2)'nci fıkrasında ise “Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hapis cezasının üst sınırı, on beş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından beş yıl olarak uygulanır.” deniliyor. Bunu da kayda geçirmiş, bilgilerimizi tazelemiş olduk.

Teşekkür ediyorum.

UNICEF'in tüm yetkililerine tekrar teşekkür ediyorum. Birlikte bir proje geçirme noktasında da bu heyecanımızı buradan paylaşmak istiyorum ve tekrar istişare ederek, çocuklarımızın yine sorunlarına çözüm bulabilecek, işlerimizi kolaylaştıracak bir proje olacağına inanıyorum.

Zaman kısıtımızı da...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Kusurumuza bakmasın, farkında değiliz, tepki verdik Tanal Bey'e.

BAŞKAN – UNICEF dersine iyi çalışmış, öyle diyelim.

İşte, bu toplantıların amacı da bu; bu güçlü etkileşimi sağlayabilmek. Malum, yoğun çalışıyoruz; AK PARTİ ve Hükûmet olarak da o kadar hızlı değişim ve dönüşümler yapıyoruz ki takip etmekte de zorlanıyoruz. Bunu da buradan ifade etmek isterim.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Esas konunun öznesi olan çocuklarımız bizimle birlikte ve 81 ilden geldiler ve 81 ili temsil eden Çocuk Hakları Danışma Kurulu var ama il çocuk komitelerinde de tüm vekillerimizin illerinden de birer çocuk temsil edilsin istedik, her milletvekilimizin ilinden de birer çocuğumuz var.

Ben kendilerine hoş geldiniz diyorum ve isimlerini okumak isterim tutanaklara geçmesi adına.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Soru sorabilecek miyiz?

BAŞKAN – En son soralım diye düşünüyorum vakti doğru kullanabilmek adına, önce çocuklarımızı dinleyelim.

Şimdi, isimlerini okuyorum:

Antalya'dan Gizem Karaman, Afyonkarahisar'dan Ramazan Yaman, Bitlis'ten Oktay Öekli, Balıkesir'den Melek Kara, Çorum'dan Ömer Buğra Tor, Eskişehir'den Zeynep Gülebağlan, Gaziantep'ten Ahmet Özbay, İstanbul'dan Muhammet Rüştü Aktaş, Beyza Küçük -ki kendileri beraber bir sunum yapacaklar- yine İstanbul'dan Ali Samet Çalık, Aysha Fattal –kendisi de Suriyeli ama Suriyeli çocukları temsilen Danışma Kurulunda görev yapıyor; hoş geldiniz- Kayseri'den Sema Akbulut, Kocaeli'den Rümeyza Şimşek, Mersin'den Okan Yılmaz, Siirt'ten Benu Sıla Baytekin, Yalova'dan Emirhan Fenerci -en küçük üyemiz- Ankara'dan da Ferhan Özge Demir var.

Muhammet Bey ile Beyza Küçük'ün sunumu var; mümkün olduğunca daha seri olup müzakerelere vakit kalsın noktasında bir uyarı yapalım, sonra sohbet edeceğiz inşallah.

Teşekkür ederim.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hangi okulların öğrencileri olduğunu da öğrenme imkânımız var mı?

BAŞKAN – Birer cümleyle kendilerini tanıtsınlar; sunumdan önce tanıyalım kendilerini.

O zaman, en küçük üyemizden başlayalım; hangi şehirden geldiniz, hangi okulda okuyorsunuz, kaçınıcı sınıftasınız?

Buyurun.

(Çocuklar kendilerini tanıtmaya başladı)

MUSTAFA SARI – On altı yıldır Çocuk Hakları İl Koordinatörüyüm, aynı zamanda az önce bahsettiğiniz çocuk işçiliğiyle ilgili de Mersin’de yürütülen çalışmaları organize ediyoruz.

BAŞKAN – Çocuklarımız söz alırsa çok seviniriz.

(Çocuklar kendilerini tanıtmaya devam etti)

BAŞKAN – Evet, herkesi kısmen tanıdık.

Muhammet Bey ile Beyza arkadaşımıza sözü verelim.

Buyurun.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK – Herkese tekrar merhaba.

Meclisimizin kıymetli vekilleri, çocuk temsilcisi sevgili arkadaşlarım, değerli basın mensupları; Çocuk Hakları Komiteleri ve Çocuk Danışma Kurulu sunumuma hepimiz hoş geldiniz.

Çocuk Hakları Komiteleri olarak Türkiye’de ve dünyada eşi benzeri olmayan bir ekibin içinde bulunduğumuz, aldığımız kararlar ve uyguladığımız eylemlerle bütün çocukların sesi olabildiğimiz bir ortamı bizlere sağladığınız için ve her zaman destekçimiz olduğunuz için sevgili büyüklerimize teşekkür ediyoruz.

Çocuk Hakları Komitesi ne demektir? Belirli bir konuyu ele almak için bir araya gelen kişilerin oluşturduğu topluluğa komite denir, Çocuk Hakları Komiteleri ise çocuk katılımını sağlamak, çocuklara haklarını anlatmak, onları savunmak, özellikle özel günlerde düzenledikleri faaliyetlerle tüm çocuklarda farkındalık oluşturmak ve seslerini duyurabilmek amacıyla kurulmuştur.

Çocuk Hakları Komiteleri nasıl çalışır, ne sıklıkta toplanır? Komite, düzenli olarak nisan ve ekim aylarında olmak üzere yılda en az 2 kere toplanır, toplantıda neler yapılacağına dair kararlar alınıp bu karara göre bir çalışma takvimi hazırlanır, eğer çocuk il temsilcileri talepte bulunursa olağanüstü toplantılar da yapılabilir.

Komitelerde alınan kararlar nasıl uygulanır? Öncelikle, yıllık eylem planı oluşturularak faaliyetlerin hangi tarihlerde yapılacağına karar verilir. Daha sonra, alınan kararlar vali, belediye başkanı, sivil toplum kuruluşlarıyla paylaşılır, yapılacak faaliyetler hakkında bilgi verilerek destekler istenir.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Ulusal çocuk forumlarından bahsetmek istiyorum bu kararlara bir örnek olarak.

Her yıl 20 Kasım’da Ulusal Çocuk Forumu’na katılmak üzere her ilden 1 kız, 1 erkek temsilcimiz 17-20 Kasım tarihlerinde Ankara’da bir araya gelir. Forumun teması her yıl Çocuk Danışma Kurulu tarafından belirlenir. Belirlenen temaya göre çözüm önerilerini tartışmak için çocuklar gruplara ayrılır, grup moderatörleri Çocuk Danışma Kurulu üyelerinden oluşur. Belirlenen tema üzerinden Türkiye’de bulunan çocukların haklarına yönelik; katılım hakkı, eğitim hakkı, sosyal uyum ve benzeri konular

tartışılır. Bunun sonucunda oluşturulan önerilerin yer aldığı sonuç bildirgesi oluşturulur. Oluşturulan sonuç bildirgesi 20 Kasım günü Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımıza, Sayın Bakanımıza, sayın milletvekillerine, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye temsilcilerine ve katılımcılara iletilir.

Bizim gözümüzden çocuk forumlarının önemi nedir; bundan bahsetmek istiyorum biraz. Forumlarda bizler için oluşturulan platformlar, düşüncelerimizi ifade edebilmemiz için büyük bir şans. Bu nedenle, burada tartıştığımız konular ve aldığımız kararlar en üst düzeydeki yöneticilere kadar gidiyor. Aldığımız her karar uygulanmayabilir fakat herkes bu kararlar uygulanacakmış gibi davranırsa daha somut çözümler ortaya çıkar. Karar alıcı mekanizmaları etkileyebilmemiz için somut ve onları ikna edebilecek projelerle onların karşısına çıkmamız projelerin uygulanabilme imkânını da artırıyor. Bu yüzden grup çalışmalarında her zaman “Özgür düşünün ve tüm düşündüklerinizi grupla paylaşın ancak bu şekilde gerçek ve somut önerileri ortaya çıkarabilirsiniz. Sadece ‘Bu uygulamayı yaparlar mı?’ diye düşünürsek kendimizi yeni fikir üretmek konusunda kısıtlamış oluruz.” diyoruz. Bunun için de çocukların kendilerini daha rahat ifade edebilecek ortamları artırılmalı ve yetişkinler de bu konuda eğitilmeli diye düşünmekteyiz. Forumlarda bizler oluşturulan bu platformlar düşüncelerimizi ifade edebilmemiz için büyük bir şans.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK - Komitede yer almanın şartları nelerdir? Komitede yer almak için 12-18 yaş aralığında yani çocuk olmak yeterlidir. Toplumun her kesiminden çocuklar Çocuk Hakları Komitesine üye olabilirler.

Çocuk Hakları Komitesine üye olmak için nereye başvuru yapılır? Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler il müdürlüklerinde Çocuk Hakları Komitesi yetişkin temsilcileri vardır. Bu temsilcilere başvuruda bulunarak komiteye üye olunabilir.

Komitede yer almanın çocuklara faydaları nelerdir? Komitede yer alan çocuklar, öncelikle haklarını iyi öğrendikleri için kendilerini her konuda özgürce savunabilir, diğer arkadaşlarını da doğru yönlendirebilirler. Eğitim veren, toplantılara katılan çocuklar kendilerine değer verildiğini, fikirlerine saygı duyulduğunu görünce öz güvenleri gelişir, korku ve endişe yaşamaksızın rahatça duygularını ifade edebilirler.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Çocuk Danışma Kurulu nedir? Danışma Kurulu, en az bir yıl aktif çalışan çocuk komitesi üyeleri arasından çocuk forumunda iki yılda bir kapalı oy usulüyle seçilen kız ve erkek sayısı eşit 18 üye ile 2 Türkiye koordinatörü olmak üzere toplam 20 çocuktan oluşur. Çocukla ilgili tüm projeler ve çalışmalar ile çocukların hayatını etkileyebilecek her türlü durumlarda görüş beyan etmek, çocuk hakları komiteleri adına “çocuk” bakış açısını karar mekanizmalarına yansıtmaktır.

Çocuk Danışma Kurulu görev ve sorumlulukları: Kamu kurum ve kuruluşları ile STK’ler tarafından çocukla ilgili alınacak her türlü karar, oluşturulacak yasal düzenleme ile politikaların belirlenmesinde çalışmalara katılım sağlayarak görüş bildirmek. Ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtım ve bilinçlendirme çalışmaları yapmak. Her yıl eylem planı oluşturarak çocuk hakları il komiteleriyle paylaşmak ve takibini yapmak. Çocuk alanında izleme ve değerlendirme yaparak gerekli durumlarda kurul toplantılarında tavsiye kararları almak ve ilgili mercilere sunmak. Çocuk forumlarının organizasyonunda aktif rol almak.

Çocuk Danışma Kurulu ne sıklıkta toplanır? Danışma Kurulu her yıl sömestir ve yaz tatillerinin ilk haftasında olmak üzere yılda en az 2 kez toplanır. Kurul, Türkiye koordinatörlerinin isteği üzerine olağanüstü durumlarda da toplanabilir ve toplantılar için Genel Müdürlük onayı alınır. Sömestir tatilinde yapılan toplantıda bir yıllık eylem planı hazırlanır. Eylem planıyla ilgili kamu kurum, kuruluşları ve

STK'lerle paylaşılır ve destek istenir. Yaz tatilinde yapılan toplantıda ise çocuk forumunun teması ve içeriği belirlenir. Bu sene hazırlamış olduğumuz eylem planı da sizlere dağıtılan dosyamızda mevcut. 19'uncu Ulusal Çocuk Forumu kararlarını da yine size dağıtmış olduğumuz dosyada paylaştık.

Sosyal Uyum Programı, Türk ve yabancı çocukların okulda, sosyal yaşamlarında bir arada yaşama kültürünü sağlamak amacıyla özel eğitimler, oyunlar ve etkinlikler uygulanan programdır. 2015 yılında başlayan Sosyal Uyum Programı kapsamında 2016 yılı sonunda 27 bin çocuk, 2017 yılı sonunda 14.540 çocuk, 2018 yılı sonunda ise 59.504 çocuğa ulaşılmış olup programın başladığı günden bugüne kadar -2019 yılı Eylül ayı itibarıyla- 1.806 etkinlik gerçekleştirilerek toplamda 173.602 çocuğa ulaşılmıştır. Söz konusu programı yaygınlaştırma çalışmalarımız devam etmektedir.

17'nci Ulusal Çocuk Forumu'nda sosyal uyum konusunu tartıştığımızda almış olduğumuz 2 tane kararımız var ve bunlar şu anda Türkiye'de uygulanıyor. Bunları sizinle paylaşmak istiyoruz; madde 18 ve madde 19: Ülkemizde bulunan başta Suriyeli çocuklar olmak üzere gelen misafirlerin sorunlarının çözümüne yönelik psikososyal desteğin yaygınlaştırılması. Suriyeli çocukların devlet okullarında kaynaştırma programına dâhil edilip sayılarının artırılması.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK – İllerimizde sosyal ve kültürel faaliyetler kapsamında yapılan turnuvalarla Türk ve yabancı çocukların kaynaşması sağlanmıştır. Aynı zamanda yine bu kapsamda illerimizde Türk ve yabancı uyruklu çocukların katılımıyla özel anma ve kutlama günü etkinlikleri düzenlenmiştir. Yine, çocuk şenlikleri ve çocuk buluşmaları yapılmıştır.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – 2018 yılının Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yılı seçilmesinden dolayı bir çok ilimizde çocuk hakları komiteleri tarafından Sosyal Uyum Programı kapsamında çocuk işçiliğiyle mücadele film gösterimi yapılmıştır. Program kapsamında gerçekleştirilen çeşitli kurslarımız da devam etmektedir. İllerimizde Türk ve yabancı uyruklu çocuk ve ailelerin katılımıyla tanışma kahvaltıları ve yemek programları da düzenlenmektedir.

İllerimizin Sosyal Uyum Programı kapsamında yapmış oldukları sportif etkinlikleri de ekranlardan görebilirsiniz.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK - Tarihi geçmişe yönelik yapılan geziler ve ziyaretler. İllerimizde gerçekleştirilmiş olan çocuk şenlikleri ve doğal yaşam alanı gezileri. Ulusal ve yerel basında sosyal uyum etkinlikleri ve faaliyetlerinin haberleri. Türk Kızılayıyla birlikte sosyal sorumluluk. Yıl içerisinde Kızılayla birlikte 81 ilde çocuk hakları komiteleri olarak eş zamanlı yardım faaliyetlerine katılıp destek olduk. Yine 81 ilde eş zamanlı fidan dikimi. Çocuk hakları komitesi üyesi çocuklar ve koruma altındaki çocuklarla birlikte illerimizde eş zamanlı fidan dikimi yapılmıştır. Ayrıca çocuk haklarının 20'nci yıl anısına Ankara'da Çocuk Hakları Hatıra Ormanı oluşturulması planlanmış olup süreç içerisinde 1 milyon ağaç dikimi hedeflenmiştir.

Çocuk hakları akran eğitimleri: Her yıl düzenli olarak illerimizde bulunan ilköğretim, ortaokul ve liselerde “akrandan akrana eğitim” tekniğiyle çocuk hakları eğitimleri verilerek ülkemizde bulunan tüm çocukların haklarının öğrenilmesini ve savunulmasını amaçlamaktayız.

“Bugünün Çocuklarının Yarının Çocuklarına Bırakacakları Daha Temiz Bir Dünya İçin El Ele Kampanyası” kapsamında çocuklarda çevre bilinci geliştirmek, çocukların kendilerini ilgilendiren her konuda etkin katılımlarını sağlamak, daha duyarlı nesiller yetiştirmek, sınırlı kaynakların verimli, bilinçli kullanılmasını sağlamak, sosyal sorumluluk bilincinde, değerlerine bağlı, yaşamını bilinçle sürdüren duyarlı çocuklar yetiştirebilmek amacıyla, çocuk hakları komiteleri aracılığıyla “Bugünün Çocuklarının Yarının Çocuklarına Bırakacakları Daha Temiz Bir Dünya İçin El Ele Kampanyası” başlatılmıştır.

Cam, plastik, kâğıt, pil gibi atıkların toplanmasına yönelik 135 etkinlik düzenlenmiş, geri dönüşüm bilincini kazandırmak amacıyla düzenlenen etkinliklere 2.946 çocuk katılım sağlamıştır. Aynı zamanda 81 ilde Çocuk Hakları Komitesi üyesi çocuklara sıfır atık eğitici eğitimleri verildi. “Sıfır atık” temalı farkındalık etkinlikleri ve çalıştaylar yapıldı.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Çocuk dostu alanlar: Çocuk dostu şehirler kapsamında illerimizde çocuk hakları durağı, çocuk hakları sokağı ve çocuk hakları kütüphanesi gibi çocuk temalı alanlar oluşturuldu. Bu kapsamda tüm belediyelerimizi “çocuk dostu kent” olma yönünde çalışmalar yapmaya davet ediyoruz. Komisyon üyelerimizin de belediye başkanlarımıza bu konuda gerekli desteği sağlayacağı konusunda inancımız tam. İllerimiz ne kadar çocuk dostu olursa çocuklar için o kadar güvenli ve o kadar yaşanılabilir hâle geleceğine inanıyoruz.

Köy okullarımızda yapılan kütüphane çalışmalarımız, bunlar, çocuk hakları komitesi üyesi çocuklar tarafından yapıldı.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK - Yaşlılarımızı ve engelli kardeşlerimize yönelik ziyaretler...

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Ayrıca bizim kendi içimizde yapmış olduğumuz ekiplerimizi güçlendirmek adına bölge toplantılarımız var. 2018 yılı içerisinde 81 il yetişkin temsilcilerinin katılımıyla bölge toplantıları düzenlenmiştir. Bunlar 7 farklı ilde gerçekleştirilip Sosyal Uyum Programı’nın yaygınlaştırılma çalışmaları ele alınmıştır.

Çocuk forumlarında çözüm önerisi olarak sunulan ve uygulanan karar örneklerinden 3 tanesini sizinle paylaşmak istiyoruz. Bu okuyacağım madde aslında bizim için çok önemli. Şu anda da o Komisyonun toplantısında oturmaktan büyük bir keyif duyuyoruz. 2008 yılında 23’üncü Dönemde kurulan Çocuk Hakları İzleme Komitesinin daimî ihtisas komisyonu şeklinde kurulması, kurulan ihtisas komisyonunun çalışmalarında çocuk katılımının gözetilmesi şeklinde bir maddeyi biz 2016 yılında 17’nci Ulusal Çocuk Forumu’nda sonuç bildirgemize yazmıştık ve bugün o komisyonun kurulduğunu görmek, bizleri de davet ettiğinizi görmek bizler için çok önemli ve çok güzel bir adım.

Gönül Elçileri Projesi’yle duyduğumuz gönül elçilerimizin çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda da çalışmalar yapması. Bununla ilgili de bir toplantıda biz Türkiye koordinatörleri olarak geçtiğimiz 20 Kasım’da Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde vali eşlerimizle bir araya geldik.

Çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından illerde çocuk işçiliğiyle mücadele masasının oluşturulması. Biz bu kararı da 20 Kasım’da yazdıktan hemen sonra Sayın Cumhurbaşkanımıza verdikten bir iki hafta içinde 100 Günlük Eylem Planı’na alındı ve bu karar da şu anda uygulanıyor. Bunun için de teşekkür ediyoruz.

Ayrıca bizim yazmış olduğumuz ama henüz uygulanmayan –birçok kararımız var ama- önemli olduğuna inandığımız 2 tane kararı burada paylaşmak istedik. Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan Sosyal Politikalar Kurulunun altında 25 milyon çocuğu ilgilendiren Çocuk Hakları ve Politikaları Komisyonunun da oluşturulmasını 19’uncu Ulusal Çocuk Forumu’nda biz karar olarak aldık.

Kamu kurum, kuruluş ve özel iş yerlerinde çocuk işçi çalıştırmanın yasak olduğunu belirten afişlerin hazırlanması ve zorunlu olarak bulundurulmasını da yine bu seneki çocuk forumunda karar olarak aldık. Bunun şöyle bir önemi var: İş yerlerinde insanların gördüğünde nasıl “Sigara içilmez” afişleri dikkatini çekiyorsa “Çocuk işçi çalıştırmak yasaktır” “Çocuk işçi gördüğünüzde şu numarayı arayın” tarzında bir afişin tüm iş yerlerine asılmasının bu kapsamdaki çalışmaları ciddi anlamda destekleyeceğine inanıyoruz.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ BEYZA KÜÇÜK – Son olarak, henüz 18 yaşın altında olan tüm çocukları illerindeki çocuk hakları komitelerine üye olmaya davet ediyoruz. Haklarını bilmeyen çocuk kalmasın. Hep birlikte güçlü bir aileyiz.

Sevgiyle kalın.

Teşekkür ederim.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

Ben bu kadar etkili, talepleri hemen hayata geçen başka bir kurul görmedim. Çocuk Hakları Alt Komisyonunun kurulmuş olması, bu anlamda bir iradenin ve birlikte çalışmanın sonucunu burada görüyoruz. İnşallah bundan sonra da diğer talepleriniz -hemen arkadaşlara talimatı verdim- o iki talebiniz üzerine de çalışmaları Komisyon olarak başlatalım, beraber bir yol haritası izleyelim. Beraber olunca çok daha hızlı, çok daha güçlü sonuçlar alabiliyoruz. O anlamda, sunumlarınız için teşekkür ederiz.

Aslında, herhâlde zaman kısıtımızı da konuşmuştuk, bir buçuk saatte bitirelim demiştik. Birkaç soru alacağız ya da sizlerin bize söyleyeceğiniz, diğer arkadaşlarımızın da belki söyleyeceği şeyler vardır, çok kısa alalım, sonra bir müzakere yapacağız. Çocuklarımızla birlikte yaparsak aslında iyi olur, onlar da o müzakereleri görsün belli bir çerçevede, sonra tartışılacak çok toplantımız olacak, o tartışmalarımızı yaparız. Çocuklarımız bugün gelmişler, büyükleri nasıl çalışma yapıyor, kendileri nasıl birlikte çalışıyorlar, nasıl birlikte üretebiliyorlar, Türkiye modelini görsünler istiyorum çünkü onlara örnek oluyoruz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Çocuklara iyi bir örnek olalım.

BAŞKAN – Örnek oluyoruz.

Bugün farklı bir gün olsun diyorum. Bu anlamda toplantıyı sanırım bir on beş dakikaya bitireceğiz. Sonraki toplantılarımızda, Meral Hanım, daha uzun konuşursunuz inşallah, Mahmut Bey de öyle, diğer arkadaşlarımız da diğer vekil arkadaşlarımız da. Bugün böyle özel bir oturum olsun diyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani bugün muhalefet-iktidar böyle uyum gösterecek.

BAŞKAN - Efendim, çok samimi duygularımı ifade etmek istiyorum. Bütün arkadaşların da muhalefetin de katılacağını düşünüyorum. Çocuk söz konusu olunca, kadın söz konusu olunca, engellilerimiz, yaşlılarımız yani dezavantajlı dediğimiz tüm gruplar söz konusu olunca, konuşmanın başında da söyledim, siyasi görüşlerimizi bir kenara bırakıp üstün yararını -yani bu, sadece sözde kalmasın, bu kelimenin altını doldurun- öne alacak şekilde birlikteliği, beraber olmayı sağlamamız lazım; herkes kazanır, iktidarı da kazanır, muhalefeti de kazanır. Bunu yaşadıkça görüyoruz, tadını aldıkça da devam ettireceğimizi düşünüyorum. Yine muhalefet yapacağımız yerler olacak, muhalefete ihtiyacımız var iktidara da olduğumuz gibi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İktidar yok, Cumhurbaşkanı var, o kadar.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Lütfen ama.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) –Lütfen değil, çocuklara doğru bilgi verin, çocuklar doğruyu öğrensinsin.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Tamam, doğruyu nereden öğrenecek?

BAŞKAN – Efendim, teşekkür ederim.

Muhammet Bey'in bir sözü var, Muhammet Bey'i dinleyelim. Bugün çocukları dinleme günü.

Buyurun Muhammet Bey.

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Son olarak şunu söylemek istiyorum: Biz sizinle de daha önce görüştüğümüzde hızlı davetiniz için ben tekrar teşekkür etmek istiyorum.

18 Kasım'da Anadolu Otel'de çocuk forumumuzun açılışı var. Tüm Komisyon üyelerimizi oraya davet ediyoruz. Ayrıca 20 Kasım'da da Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz. Yine, hazırlamış olduğumuz bildiriye Meclis Başkanımıza ve diğer katılımcılara konferans salonunda sunacağız.

Ayrıca, 20 Kasım günü bir Çocuk Hakları Hatıra Ormanı oluşturacağız Ankara'da. 81 ilden gelen bütün arkadaşlarımız kendi illeri anısına bir fidan dikecek. 20 Kasım gününü bizlere ayırırsanız mutlu olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Son olarak Komisyonla... Biz emekli oluyoruz, görev süremiz bitiyor, 20 Kasım'da yeni seçim yapılacak, biz devrediyoruz, erken emeklilik biraz ama bundan sonra devam edecek yeni Danışma Kurulumuzla Komisyonun yılda en az 2 defa buluşmasını istiyoruz. Eğer bunu da karar olarak alırsanız burada devam edecek yine arkadaşlarımız var. Yani yılda en az 2 defa gelip sizlere almış oldukları kararları, eylem planlarını paylaşmaları adına biz onlar için şimdiden talepçi olalım istedik.

Tekrar teşekkür ediyoruz.

Sorularınız varsa da cevaplandırmaktan mutluluk duyarız.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Güzel bir teklif, altı ayda bir rutine alalım, o zaman çocuklarımızı dinleyelim, ne dersiniz arkadaşlar?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Değerlendirelim. Belki daha sık yaparız, belki...

BAŞKAN – En az altı ayda bir demek üzere, o zaman, öyle konuşalım. Her zaman çocuklarımızla o iletişimi kurmamız gerekiyor çünkü onların gözünden, onların yüreğinden onları dinlemek çok faydalı olacak diye düşünüyorum.

Beyza kızımızın söyleyeceği bir şey var mı?

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ – BEYZA KÜÇÜK – Teşekkür ederim davet ettiğiniz için.

BAŞKAN – Bir on beş dakika sanırım hepimizin işine yarar diye düşünüyorum.

Müzakere dedim zaten, soru demedim. O yüzden talepleri...

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli küçük misafirlerimiz, çocuk arkadaşlarımız ve UNICEF'in yetkilileri, değerli milletvekili arkadaşlarım, basın mensupları ve konuklar; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Evet, çocuk haklarını öğrenmek, anlatmak belki dünyanın en masum, en insani, insan hakları açısından önceliklerimizden bir tanesi.

Şimdi, burada evet, güzel şeyler anlatıldı. O zaman sizin adınıza ben de bir şey istiyorum. Çocuklarımızın yani 18 yaşına kadar olan çocukların... Belediyeler yapmıyor, yapmayabilir, bir şey söyleyemem ama biz öncü olmak için elimizden gelen her şeyi yapacağız büyükşehirlerde, Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekili olarak. Ancak Bakanlık bunu yaparsa ülkede bir yeknesaklık sağlanmış olur ki bu daha yararlı olur. 18 yaşına kadar tüm çocuklarımız şehir içinde ücretsiz olarak ulaşımından yararlanmalı.

İki: Tüm kütüphane ve müzelerden ücretsiz olarak yararlanabilmeli.

Üç: Hava yolu, Devlet Demiryolu, kara yolu, deniz yolu yani tüm ulaşım araçlarından yüzde 75 indirimle yararlanabilmeli. Yani biz eğer gerçekten çocuklarımızın bu anlamda gelişimini ve önünü açmak istiyorsak bu şekilde karar almamız lazım. Bir de hemen yasal değişiklik yaparak belediye mevzuatına yapılabilecek her türlü imar çalışmaları vesaireyle ilgili -hani nasıl biz burada kanun çıkarırken efendim Avrupa Birliği Komisyonunun bir görüşü alınsın, İnsan Hakları Komisyonunun görüşü alınsın- çocukların, çocuk komisyonlarının her ilde görüşü alınmadan o karar kesinleşmemeli. Çocuk Hakları Komisyonuna bu belediye meclisi kararlarını iptal davasını açma hakkını da vermek lazım.

Gelelim engellilerle ilgili, arkadaşlar, engelli çocuk arkadaşlarımızın durumu perişan, 18 yaşın üstündeki arkadaşlarımızın durumu daha perişan. Ben Şanlıurfa'yım. Şanlıurfa'da Karaköprü'den girin kara yoluna, Balıklıgöl'de sadece engelliler için tuvalet var, şehrin hiçbir tarafında engelliler için tuvalet yok ki, çocuklar için ayrı bir sıkıntı.

Eczaneden ilaç alacak engelli, eczaneye girebilecek rampa yok. Şu anda yasa yapıldı burada.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Eczanede acaba ilaç...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Canım Vekilim, bir bıraksanız konuşsam. Ya, isterseniz şu anda girelim, arkadaşlarımız tanık, arkadaşlar, eczanede engelli arkadaşlarımız için rampa var mı, girebiliyorlar mı bu çoğu yerlere? Yani ne olur bir bıraksanız... Yani burada mademki siyaseti bıraktık...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – “CHP” diyorsunuz, bir şeyleri empoze ediyorsunuz çaktırmadan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, büyüklerinizin manzarası bu, ben özür dilerim sizden.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Tanal, bunu yapan sizsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, ibadetini yapmak için engelli vatandaşlarımız... İnanın, bazı camilerimizde var, diğerlerinin çoğunda yine yok. Yani objektif olalım, bunun partisi martisi yok. Onun için, engelli arkadaşlarımızın durumu hakikaten çok önemli.

BAŞKAN – Engelli çocuklar için diyorsunuz herhâlde değil mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hem engelli hem yetişkinler için.

Şimdi, gelelim arkadaşlar, evet yasalarımız burada, çocuğun buradaki üstün yararı, gelişimi UNICEF'in kuruluş felsefesi, amacı zaten bu. Ama arkadaşlar, okullar eylül ayında açılıyor, bu tarımda çalışan, pamukta vesaire de çalışan çocuk işçilerin hepsi ekimde, kasımda ancak okula gidiyor. Bu, bir gerçek. Bununla ilgili tedbir alınabiliyor mu? Alınmıyor, alınmıyor.

BAŞKAN – UNICEF'e mi soruyorsunuz bu soruyu?

ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTELERİ TÜRKİYE KOORDİNATÖRÜ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Mobil okullar var Vekilim. Biz daha önce tarımda çalışan çocuklar için de görüşmüştük, belirli bölgelerde mobil okullar var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mesela, Çukurova'dan, Urfa'dan gelen çocukların var mı?

BAŞKAN – Orada var efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sakarya'dan fındık toplamaya geliyorlar var mı? Ordu'ya fındık toplamaya gidiyorlar var mı?

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayacağız diye mikrofonu açmıyorum, o yüzden...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle mi, peki, bitiriyorum o zaman, bitiriyorum zaten, az kaldı.

Yani buradan hakikaten UNICEF'in şeyle ilgili çalışmasını ben göremedim, eğer kaçırdıysam eğer gözümünden kaçtıysa özür diliyorum, beni bilgilendirirlerse sevinirim. Cezaevinde anneleriyle birlikte bulunan çocuklar var. Türkiye'de epeyce böyle çocuk var. Yani netice itibarıyla o çocuklarla ilgili ne tür bir çalışmanız var? Ayrıca ben şunu da istiyorum: Türkiye'de her köyde bence... Yani ben öğretmen okulu mezunuyum. Bizde öyleydi, öğretmen okulu mezunları hem bir öğretmendi hem bir ziraat mühendisiydi. O köyde dinî anlamda bilgileri köylüye verebilecek, aydınlatabilecek seviyede tüm bilgiler verilirdi. Bence her köyde mutlak suretle bir öğretmen de olmalı. Çünkü her köyde bir öğrenci olduğuna göre biz eğer gerçekten kaliteli bir eğitim vermek istiyorsak, ülkenin ilerlemesini istiyorsak her köyde mutlak suretle bir öğretmen olmalı.

Evet, kız çocukları ve erkek çocuklarının eşit seviyede alınmasını ben kutluyorum; eşitliği hayata geçirmişsiniz. UNICEF'in Türkiye'deki kız çocuklarının kaliteli bir eğitim alması açısından bir çalışması var mı, yok mu, bunu öğrenmek istiyorum. Bu bölgeler arasındaki farklılık... İşte ilkokulda kaç kız öğrenci, kaç erkek öğrenci var –karşılaştırma- bölgesel anlamda? Ortaokula geçince ne kadar, liseye geçince ne kadar, üniversiteye geçince ne kadar, bitirdikten sonra iş hayatına girişte ne kadar? Mesela, Türkiye'de kaç kadın genel müdür arkadaşımız var, vali var, kaymakam var? Yani burada bizim bu kaliteli eğitimi sonuna kadar götürmemiz lazım ki kaliteli bir ülke yönetimini ortaya çıkaralım. Bu konuda bir çalışma var mı?

Bir de herhâlde dünyada 158 tane UNICEF'e kayıtlı ülke var. Eğer yanlış söylüyorsam beni düzeltiniz.

BAŞKAN – 190.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Türkiye kaçınıcı sırada? Bu bilgiyi de öğrenmek isterim.

BAŞKAN – Ne sırası?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çocuk haklarıyla ilgili, eğitimle ilgili, sağlıkla ilgili yani bizim konuştuğumuz bu.

Teşekkür ediyorum.

Tekrar hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum gençler. Ama sizden benim bir istirhamım var bir ağabeyiniz olarak, amcanız olarak, dayınız olarak, milletvekiniz olarak temennim, hepiniz bu salonlarda milletvekili olarak görev yaparsınız arzum, isteğim o. Bir diğer isteğim, 1 yabancı dil biliyorsanız 2'ncisini öğreniniz, dünya vatandaşı olmaya gayret gösteriniz. Ben, bir çobanın oğluyum, Atatürk cumhuriyeti sayesinde bir çobanın oğlu bu ülkede, Atatürk cumhuriyetinin çocuğu olarak avukat oldum ve şu anda 4 dönemdir milletvekiliyim; başaramayacağınız, koparamayacağınız, aşamayacağınız hiçbir engel yoktur önünüzde çünkü Atatürk cumhuriyeti fırsat eşitliğini sağlayan bir cumhuriyettir.

Teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ederiz.

Tüm müzakereleri alalım, sonra ilgili kişiler cevaplarını versin.

Sayın Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de öncelikle gelen genç konuklarımıza hoş geldiniz demek istiyorum.

Bugün, gerçekten toplantımıza farklı bir hava kattınız, bu Meclisin ağırlığından, geriliminden – tırnak içinde- tartışmalardan bir nebze de olsa uzaklaşmış olduk. Sunumlar için de ayrıca teşekkür ediyoruz.

Şunu söyleyeyim: Çocuk hakları meselesinde yani Çocuk Alt Komisyonunun kurulmasında çok az ortaklaşabiliyoruz maalesef partiler olarak, muhalefet ve iktidar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Muhalefet değil de iktidar uzaklaşıyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çocuk Hakları Alt Komisyonunun kurulmasında, oy birliğiyle bu alt komisyonu kurduk. Bu, önemli bir şeydi çünkü çocuk haklarına, çocuklara yönelik birçok ihlal alanı olduğunu ve bu konuda hepimizin çok büyük sorumlulukları ve görevleri olduğunu biliyoruz.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum, çok uzatmayacağım: Türkiye’de, ülkemizde gönül isterdi ki hiç çocuk haklarına dair, çocuklara dair bir sorun yok yani her şey güllük gülistanlık demeyi ben de bir milletvekili olarak çok arzu ederdim ama maalesef tablo bu değil. Yani birçok ülkede de benzer tablolar olabilir ama biz şu anda bu halkı temsil eden vekiller olarak daha çok kendi ülkemizdeki sorunları ilk aşamada değerlendirmek ve çözüm önerilerimizi paylaşmak durumundayız. Yani ilk şey, bir kere Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 30’uncu yılı, bunu biz ayrıca parti olarak da tartışacağız. Hâlâ Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde Türkiye’nin çekinceleri var ve o çekincelerin bir an önce kalkması lazım çünkü çocuklar kendi dilleriyle yaşar ve büyür. Yani dile ilişkin, başka meselelere ilişkin çekinceler var.

Diğer bir mesele, gerçekten, çocuklara yönelik cinsel istismar ciddi bir mesele olarak duruyor, bunu Komisyon olarak da çalışacağız.

Çocuk işçi sayısı... Özellikle Çocuk Hakları Komitesinin bu meselelerde çok yoğun çalıştığını biliyorum, bizler de tabii ki çok yoğun çalışıyoruz. Ama mesela, çocuk işçi sayısı şu anki verilere göre 2 milyonun üstünde ve bu konuda biz de yoğun çalışmalıyız, Başkan da not alıyor. Yani çocuk işçilerin çalışmasının önlenmesi noktasında, çocukların daha fazla o konuda kullanılmaması noktasında ciddi bir alan... Mesela, 2013-2018 yılları arasında 319 çocuk iş cinayetlerinde, iş kazalarında yaşamını yitirmiş durumda. Cezaevlerinde bulunan çocuklar yine ciddi bir mesele. Bütün başlıkları söylemeden şunu söyleyeyim: Yani sorun alanları maalesef çok büyük. Bu istismar olsun, çocuk işçiliği olsun, cezaevlerinde kalan çocuklar olsun, savaşta çocuk hak ihlalleri olsun hepsi bu alt komisyonunda alanındadır. Mesela, şu anda girişte her ne kadar Komisyon Başkanımız bir değerlendirme yaptıysa da onu paylaşmadığımı öncelikle ifade etmek istiyorum. Biz Çocuk Hakları Komisyonu olarak bütün savaşlara karşıyız çünkü savaşlardan en çok çocuklar etkilenir. Savaşlarda en çok çocuklar ölür, en çok çocuklar yaralanır, en çok çocuklar anne babalarından ayrı kalır ve “çocukların üstün yararı” derken biraz da bu konudaki tutumumuzu çok net ve kesin bir dille ifade etmemiz gerekiyor.

Son olarak şunu söyleyeyim: Şu anda gündemde Türkiye’de çocuk kurumlarının, çocuk haklarını savunan bütün kurumların, kadın hakları savunucularının, kadın örgütlerinin temel gündemi yeni bir yargı paketi, bu, bizim de gündemimiz, sanırım sizin de gündeminiz hem Komitenin hem UNICEF’in. İşte şöyle bir tartışma var ve bu çok korkunç bir durum: 15 yaşını doldurmamış kız çocukları resmî olmayan nikâhla evlendirildikten sonra, işte efendim sonradan evlendiriliyor, evleniyorlar ya da... Yani düşünün, kız çocuğu 14 yaşında, adam 20 yaşında ya da arada 10 yaş fark yoksa sonradan bu suç olmaktan çıkarılıyor ya da işte bir af getiriliyor; bunu kabul edemeyiz. Bu, tecavüzcüsüyle evlendirmenin başka bir yöntemidir. Biz, her şeyden önce, evlendirme yasını... Medeni Kanun’da ve Türk Ceza Kanunu’nda ve ilgili bölümlerde çok ayrıntılı düzenlemeler vardır ve bununla ilgili her ne kadar merhamet, evlilik birliğini devam ettirmek gibi gerekçeler ifade ediliyorsa da burada önemli olan küçük yaştaki kız çocuklarının evlendirilmesi meselesidir ve TÜİK’in verilerine göre bu rakam çok vahim boyutlardadır. Sadece bir rakam paylaşacağım sizinle, bitiriyorum. Çok ciddi bir rakam, TÜİK verilerine göre küçük yaşta evlilik meselesi. Türkiye’de 2018 yılında 23.906 çocuk yaşta evlilik var; bu, çok ciddi bir rakamdır ve bu çocuk yaşta evliliklerin önüne geçmek hepimizin ortak sorumluluğudur diye söylemek istiyorum.

Zamanımız yok ama sizlerle çalışmak bizim için de güzel olacaktır. Birbirimize güç verebiliriz, ortak kararlar alabiliriz ve çocukların kendileriyle ilgili verdikleri kararlarda -bir anne olarak da bunu söylüyorum- her zaman bu konuda çocukların söz hakkının olması gerekiyor, birlikte karar almamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buradan devam edelim.

Buyurun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – UNICEF Komitedeki arkadaşlara teşekkür ediyoruz bize yaptıkları sunumdan dolayı ve genç arkadaşlarımıza, kardeşlerimize de teşekkür ediyoruz. Başta Muhammet ve Beyza bizi çok güzel aydınlattı.

Bize örnek bile oldunuz, çocuk değilsiniz, bunu kafanıza koyun. Sizin gördüğünüz gibi, biz de bakıyoruz dünyaya. Biz, sizler için yani çocuk dediğimiz gençler için, geleceğimiz için ne yapıyorsak, buradaki çalışmalar sizler için. Yani bir bayrak yarışında bayrağı size ne kadar yakın verirsek sizin de o kadar daha ileri götüreceğinize inanıyoruz. Tabii ki dünya vatandaşlığı, eğitim, insan hakları gibi laflar çok güzel laflar fakat bizim kendi değerlerimiz var. Çocuk işçiler olmaz ama yeri geldiği zaman, biz, ülke kalkınması için hep beraber çalışırız, ülkenin kalkınması için her yerde bulunabiliriz. Çocuk, eli ayağı tutuyorsa, belli bir olgunluğa geldiyse her işi beraber yaparız. Biz bu ülkeyi Onbeşlilerle kazandık; savaşımlara girdik, mermi taşıdılar kadınlarımız, kızlarımız. Yani dünya “insan hakları” derken bize her hakkımızı vermez, bizim kendi haklarımızı ele geçirecek gücü kuvveti ele geçirmemiz gerekir. Kimliğimizi, değerlerimizi bilmemiz gerekir, birbirimizi sevmemiz gerekir. Dünya o kadar iyi değildir. Hâlâ Etiyopya’da aç çocuklar var, hâlen açlıktan ölen insanlar var. Dünya Mars’a gidiyor, yer tutmaya çalışan insanlar varken açlıktan ölen yavrularımız da var. Yani o kadar merhametli, insan haklarını savunan bir dünya yok. Onun için bizim Türk milleti olarak coğrafyamızda Türkiye’de doğan her çocuğu Türk olarak bilerek bir arada, beraber, sevgi, saygı içerisinde, dayanışma içerisinde var olmamız gerekir. Onun için değerlerimize, bilgimize bakacağız. Elimizdeki imkânlar içerisinde ne yapabiliyorsak, yeri gelince iş edinmek için tabii ki meslek edineceğiz. Tabii ki çocukların oynamasını engelleyecek, okumasını ya da eğitimini engelleyecek her şeye karşıyız. Onları düzenlemek zaten biz varız. Biz bu iş için görevliyiz, bunu yapmadığımız zaman biz size haksızlık etmiş oluruz ya aldığımız ücreti ya da bize verilen değeri hak etmemiş oluruz. Onun için bunlarda müsterih olunuz. Biz bunlar için mücadele edeceğiz ama sizlerden beklentim ülkenizin değerlerini iyi bilin, kimliğinizi iyi bilin. Bu değerlere sahip olarak birbirinizi sevin, hiç ötekileştirmeyin; Alevi’si, Sünni’si, Kürt’ü, Laz’ı, Çerkez’i yok, Türk milleti var, Türk çocukları var ve sizlere de güveniyoruz. İnşallah...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bunu yapmayın Vekilim ya. Niye?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bir dakika... Ne?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Burada Kürt çocuğu da olabilir, Arap çocuğu da olabilir.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türk çocuğu, bak... “Türk” kelimesi nedir, biliyor musun anlamını?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu çocuklara bunu yapmayın ya.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bir dakika... Bir dakika... “Türk” nedir biliyor musunuz? Laz’ı, Çerkez’i, Türkmen’i, Tatar’ı, Boşnak’ı her nereden olursa olsun, Türkiye’de doğan...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Ortak anlam olarak kullanıyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya, niye kullanıyorsunuz? Çocuklara niye bunu empoze ediyorsunuz ya?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bir dakika... Bir dakika... Türkiye’de doğan her çocuk Türk’tür. Bugün Suriyelinin çocuğu...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Değildir, değildir!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türk’tür! Türk’tür!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Benim çocuğum Türk değil, benim çocuğum Kürt’tür!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türk’tür! Bu coğrafyada yaşıyorsa Türk’tür!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Böyle şey olur mu ya! Hayret bir şey ya!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bunu ayırmak isteyenler yanlış insanlardır, başka hesapları olan insanlardır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yanlış yönlendiriyorsunuz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bunları böyle bilin, bunları böyle değerlendirin. Bu ülkeye sahip çıkın. Birilerinin dışarıdan müdahale etmesini... İçeride sizi bölecek, kardeşi kardeş kırıracak durumlara düşmeyin.

Teşekkür ediyorum. Uzatmak istemiyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Kavuncu, buyurun...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Her çocuk kendi dili, kimliği ve inancıyla büyür.

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türkiye’de doğan çocuk Türk’tür, bunun başka şeyi yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Başkanım, bir cümle sadece...

BAŞKAN – Bütün müzakereler bitsin.

Buyurun Sayın Kavuncu...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu doğru bir şey değil yani.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Nasıl? Ne demek? Türkiye’de doğacak olan Türk’tür.

BAŞKAN – Herkes fikrini söylüyor açıkça.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Zaten okullarda gece gündüz veriyorsunuz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Vereceğiz tabii, Türkiye’de yaşıyorsak bunun bedelini ödeyeceğiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kardeşliği öğreteceğiz, eşitliği, kimliği...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Kardeşlik öğreteceğiz, biz öğreteceğiz, biz.

BAŞKAN – Lütfen... Sayın Daniş Beştaş... Saygı gösterelim, farklı görüşlere saygı göstereceğiz.

Buyurun Sayın Kavuncu.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Evet, Sayın Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, UNICEF temsilcisi arkadaşlar ve hepsinden önemlisi geleceğimizin teminatı, her şeyimiz sevgili gençler; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum -yani her şeye rağmen tartışma tuzu biberidir- böyle kapsamlı, doyurucu temsil düzeyi yüksek nitelikli bir toplantı gerçekleştirdiğimiz için.

Evet, derler ki milletlerin, ülkelerin en büyük servetleri, sermayeleri sadece yolları, köprüleri, barajları, fabrikaları değildir, iyi yetişmiş, donanımlı genç nesilleridir. Evet, bugün bu toplantı da bu çerçevede düzenleniyor.

En son nüfus istatistiklerine göre dünyada 7 milyar 300 milyon civarında insan yaşıyor. Gelişmiş ülkeler dediğimiz bazı ülkeler, Afrika ve Türkiye ortalaması, dünyadaki bu 7 milyarın yarısı, üçte 1'i veya dörtte 1'i çocuk, ortalaması, üçte 1'i çocuk. Yani 1,5-2 milyar civarı dünyada çocuk nüfusu var. Dünyada da en savunmasız, en çok zarar gören çocuklarımız savaşlardan ve doğal afetlerden ve Orta Doğu ve Afrika, üçüncü dünya diyebileceğimiz ülkelerde gerçekleşen bu savaşların sebebi de gelişmiş, kalkınmış dediğimiz ülkeler, Batılı ülkeler. Yani bu ülkelerin zenginliklerini sömürmek için emperyalist emellerle bu ülkelere gidip bu ülkeleri işgalleri sonucu ortaya çıkan savaşların neticesinde dünyadaki 1,5-2 milyar çocuğun da -yine UNICEF istatistiklerine baktım ben- üçte 1'i savaş mağduru. Dolayısıyla UNICEF merkezli oluşturulmuş bu örgütün sermayesini de yine o ülkelerdeki savaşlarda, savaşlar neticesinde mağdur ettikleri çocukları korumak, onları belli bir seviyenin üzerine çıkarmak adına onların bu sermayeyi vermeleri gerekir. Çünkü sebebi, müsebbibi yani dünyadaki mağdur çocukların müsebbibi, sorumlusu gelişmiş ülkelerdir.

Türkiye özelinde de yine sunumlarında UNICEF temsilcilerimiz ifade ettiler. Örneğin, savaş mağduru 3 milyon 676 bin -bazı gayriresmî rakamlardan bahsediyorlar; 4-4,5 milyon- savaş mağduru var Türkiye'de. Türkiye ortalaması yüzde 25 civarında, yine UNICEF söyledi. Yani 82 milyonun yüzde 25'i çocuk ama mültecilerin yüzde 36'sı, yüzde 40'ı civarında, üçte 1'i. Bu ne anlama geliyor? Yani 4-4,5 milyon mülteci varsa 1,5 milyon mülteci çocuk var yani savaş mağduru, Batılı ülkelerin mağdur ettiği 1,5 milyon mağdur var ve çarpıcı soruyu soruyorum: Yine, sizin rakamlarınıza göre, 526 bin çocuğa ulaşabilmişsiniz. 1,5 milyon savaş mağduru çocuk var, 526 bin çocuğa ulaşabilmişsiniz. Bu, bir çelişki değil mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğumlar var vesaire.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tabii tabii, daha fazla. Sadece 526 bine ulaşmışlar.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Korumalı...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tabii tabii. Yani 1,5 milyon savaş mağduru çocuk var, Türkiye'deki kendi çocuklarımızın dışında. Dolayısıyla bu konuda UNICEF ne düşünüyor?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın UNICEF yetkilisi ve çalışanları, çok değerli kardeşlerim; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle muhabbetle selamlıyorum.

Bundan otuz sene öncesi aklıma geldi. Ben de Türkiye Büyük Millet Meclisine 1980 yılında çocuk temsilcisi olarak gelmiş bir kişi olarak sizlerle gurur duyduğumuzu belirtmek isterim. 23 Nisanda Afyon'u temsilen gelmiştim yani onu da söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Çok iyi bir örnek oldunuz çocuklarımıza.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Tabii, biz, bu vatani, bu devleti, bu topraklarımızı atalarımızdan devralmadık, torunlarımızın bir emaneti olarak görüyoruz. Bu amaçlı, bu inanişli insanlarız.

Tabii, burada belki cevap anlamına gelecek ama lütfen, bu şeyi uzatmamak adına söylüyorum, Türkiye'de Anayasa'nın 10'uncu maddesi gereği herkes eşittir. Türkiye'de doğan herkes Türk'tür Anayasa'mız gereği, kanunlarımız gereği. Tabii, bunu etnik yapılara ayırmadan söylüyoruz.

Bugün doğuda, batıda herkes istediği dili konuşabilir, istediği dilde birbiriyle iletişim sağlayabilir ve TRT Kurdî'si vardır, TRT Arabi vardır, TRT kuruluşlarımız vardır. Bunları böyle ayrımcılığa gitmeden... Gerek üniversitelerimiz vardır, bölümler açılmıştır lehçelerle, dillerle ilgili bölümler.

Dolayısıyla biz on yedi yıllık iktidarlarımız döneminde, elhamdülillah, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde engellilere de gençlere de tüm milletimize çok güzel hizmetler yaptık, bunları da inkâr edemeyiz.

Ben gençlere yapılan özellikle... Mesela belediyelerde burs veriliyordu üniversite öğrencilerine, kimlerin iptal ettirdiğini takdirlerinize bırakmak istiyorum. Burada bir şeyi daha özellikle vurgulamak istiyorum: Bugün terör seviciler dağa götördükleri, namusunu kirlettikleri çocuklarımızın ve ellerine 15 yaşında Keleş verdikleri çocukların hesabını çok ağır vereceklerdir; bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tartışmaya mahal vermemek için... Söylediniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Diğerlerini de uyarırsanız sevinirim.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar, tartışmaya mahal vermeyecek şekilde... Bugün özel bir gün dedik.

Sayın Philippe...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben alabilir miyim söz?

BAŞKAN – Tamam, uyardık ama.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, sözü alıyorum yani.

BAŞKAN – Ama söylediniz zaten yeterince.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, ben sözü alıyorum. Yanlış bilgi veriliyor. Anayasa'yı bile yanlış söylüyorlar.

BAŞKAN – Öyle bir şey yok.

Sayın Philippe...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Lütfen, Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Çok kısa ama tekrar tartışma olmayacak şekilde.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Anayasa'nın ilgili maddesi “Türkiye’de doğan herkes Türk’tür.” demez, “Türkiye’de vatandaşlık bağıyla bağlı olanlar Türk’tür.” der.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Anayasa “eşittir” der. Hayır, Anayasa'yı, kanunu söylemedim, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nu söyledim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Türkiye’de yaşayan bir yabancı, bir İngiliz, bir Alman'ın burada doğan çocuğu Türk olmaz doğal olarak.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türkiye’de Türk vatandaşı herkes Türk’tür.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani bu konuda bir yanlış bilgilendirme var arkadaşlar.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nu açın, Türkiye’de doğan her çocuk Türk’tür.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz şöyle düşünüyoruz: Şüphesiz Anayasa değişmez kurallar içermez. Anayasa değiştirilebilir ve partiler Anayasa'ya ilişkin görüşlerini söylerler. Bize göre, Halkların Demokratik Partisi olarak biz hiç kimsenin aidiyeti, kimliği, dini, inancı ayırmıyız bir şekilde, bu ayırım yapılmadan bir vatandaşlık hakkını savunan bir partiyiz. Herkese Türk, Kürt, Laz ya da İngiliz diyemeyiz.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Aynı şeyi söylüyoruz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – “Türk” siyasi bir kimliktir. Böyle partizanlığın bir mantığı yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kişi kendisini nasıl tanımlıyorsa “Ben Laz’ım.” diyorsa, “Ben Çerkez’im.” diyorsa, “Ben Kürt’üm.” diyorsa, “Ben Alevi’yim.” diyorsa, “Ben Ermeni’yim.” diyorsa bunu söyleme hakkı vardır. Hâlâ ana dilde eğitim hakkı bu ülkede yasaktır.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Burası Türk yurdu, herkes bunu seve seve kabul edecek.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ve insanlara yüz yıldır başka bir kimlik sahibisin demek aslında bugüne kadar gelen sorunların da kaynağıdır.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bunu biz söylemedik ki, kendiniz söylediniz. Söylediniz, kimse tepki göstermedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu, şu anda Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki çekince de Türkiye’de yaşayan, Türkçe dışında ana dile sahip olan çocukların ana dilinde yaşamalarını önlemeye dönük bir çekince. Çocuklarımız arasına bu ayrımcıları sokmayalım.

BAŞKAN – Lütfen, çarpıtmayın. Çarpıtmayın Sayın Danış Beştaş.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Öyle bir ayrım yoktur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çocuklarımız burada, ben hiçbirinin kimliğini bilmiyorum ama bu ırkçı yaklaşımlarla Türkiye bir adım ileri gidemez diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – İrkçi kendisi çocuklar.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türkiye Türk yurdu, Türk’tür herkes.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

UNICEF cevap verecek mi sorularla ilgili? Bir iki soru var.

UNICEF TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PHILIPPE LUCIEN DUAMELLE –

(Simultane tercümenin ses kaydı olmadığı için bu bölüm yazılamamıştır.)

BAŞKAN – Evet, kapsamlı cevaplarınız için teşekkür ediyorum.

Yine -zamanı iyi kullanmak adına, aldığım notlardan gelen- müzakereler sonucunda altı çizilen hususlara ben de cevap vermek istiyorum.

Şimdi, Sayın Tanal 18 yaşına kadar bütün ulaşımın ücretsiz olmasını söyledi; bu, tabii çok kapsamlı bir öneri. Ben hem sivil toplum örgütüsü olarak hem de bu kadar siyasi yaşamımda şunu öğrendim: Bir örneği, prototip olarak uygulama yapılır; bir yerde uygulanır ve uygulamanın iyi yönlerine, kötü yönlerine, aksayan yönlerine bakılabilir.

Bu anlamda da benim önerim, İstanbul’da bunu deneyebilirler. Ne getiriyor ne götürüyor bakılır; eğer başarılı olursa diğer illerde uygulanma imkânı bulunursa değerlendirilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sorularım size yönelik değildi, UNICEF’e, arkadaşlarıydı.

BAŞKAN – UNICEF buna nasıl cevap versin?

EROL KAVUNCU (Çorum) – UNICEF bunu nasıl yapsın? UNICEF’in konusu değil.

BAŞKAN – UNICEF muhatabı değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öneri anlamında, UNICEF’e öneri sunulabilir...

BAŞKAN – Müze, kütüphane zaten indirimli ama bedava olmasında hiçbir sakınca yok; bu rahatlıkla uygulanabilir gibi geliyor bana. Yetkililer yine buna cevap verecektir.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yüzde 70 bir indirim olsun.

BAŞKAN – Olabilir.

Çocuk haklarının görüşülmesiyle ilgili, onların görüşlerinin alınması noktasında belediyelerde böyle bir sürecin başlatılması da... Belediyeler, yerel, özerk birimler, bunları değerlendirebilir; yine, farklı illerde başlayabilir.

Aynı zamanda tabii, az önce, farklı düşünceler burada nasıl tartışılıyor, farklı düşünceler nasıl gündeme geliyor biraz, kısmen gördünüz. Farklı düşünüyoruz ama şunu ifade etmemiz gerekir ki on sekiz yıl önce “Ben Kürt’üm.” demek suçtu bu ülkede, artık rahatlıkla herkes kimliğini söyleyebiliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Suç değildi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Değildi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle bir suç yoktu.

BAŞKAN – Vardı.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Söyleyemiyorlardı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hiçbir zaman suç değildi.

BAŞKAN – Söyleyemiyorlardı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır canım, böyle bir şey...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Söyleyemiyorlardı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ne alakası var?

BAŞKAN – Lütfen yine, deminki kanun gibi çıkartıp göstermeyelim şeyleri.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Benim yaşım buna elveriyor, ben o zaman da...

BAŞKAN – Benim yaşım da elveriyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim yaşım da elveriyor.

BAŞKAN – Sözümü kesmeyin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Söylüyorduk, söylüyorduk, her yerde söylüyorduk; rahat olun!

BAŞKAN – Sözümü kesmezseniz...

Şimdi, rahatlıkla... Yani bunların örnekleri çok fazla. Bir anne askerde çocuğuyla konuşamıyordu kendi diliyle. Şimdi rahatlıkla bunların dershaneleri, okulları, üniversitelerde bölümlere kadar var; bunlar devam edecek ama aynı hassasiyeti biz diğer konularda da bekliyoruz, diğer alanlarda da bekliyoruz. İnsan hakları, çocuk hakları ihlallerinde, kadın ihlallerinde aynı duyarlılığı biz bekliyoruz tüm taraflardan; bunun altını da çizmek istiyorum.

Çocuk işçiliğiyle ilgili hemen yetkililerden birkaç tane bilgi aldım, Sayın Philippe Bey de söyledi, Hanımefendinin, Emine Erdoğan’ın, Cumhurbaşkanımızın eşinin de uhdesinde olan Çocuk İşçiliği ile İlgili Mücadele Eylem Planı hayata geçiyor. Bu anlamda da çocukların çalışmasının engellenmesi noktasında zaten bir sürü çalışma var, şartlı eğitim yardımları dâhil -bir genelgeyle birlikte- uygulamalar var. Yüzde 100 sıfırlanmış değil, bunun için çalışmalar devam ediyor, bunun altını doldurmak gerekiyor.

Aynı zamanda -yine notlarıma bakıyorum- erken yaşta evliliklerle ilgili yine Bakanlığın raporunda da yer aldı, TÜİK’teki raporlarda da var, 2014’te erken evlilik yüzde 5,8 iken 2018’de yüzde 3,8’e düşmüş.

Şimdi, tabii, Sayın Philippe az önce dedi, her kültürün kendine dair öncelikleri, farklılıkları vardır. Bu anlamda da bazı yörelerde, özellikle Meral Hanım bilir, güneydoğuda, Doğu Anadolu’da biraz böyle kültürel bir şey var. Bu da eğitimle ve zamanla çözebileceğimiz bir alan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Türkiye’nin her tarafında erken evlilik var, sadece orada değil ki.

BAŞKAN – TÜİK verilerinde Ağrı’da en çok olduğu çıkıyor yani Ağrı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Her tarafta var, bazı bölgelerde daha fazla.

BAŞKAN – Ağrı’da çoğunlukta olduğunu biliyoruz yani bunları tartışmaya gerek yok, evet, her yerde ama çoğunluktan bahsediyoruz, oralarda daha yaygın fakat onların da giderek azaldığını görüyoruz çünkü bu konuda bir irade var, bu konuda, erken yaşta evlilikle ilgili kanuni düzenlemeler var, uygulamaları takip var ve kültürel yani zihinsel değişim noktasında da zamana ihtiyaç var. Bunu hep beraber açacağız ama tabii, Sayın Philippe Bey’in söylediği -15 yaşında evlenmemeleri için gereken her şeyi yaptım dedim ama- yine her kültürün kendine dair hassasiyetleri var, ayrıcalıkları var. Mesela, erken yaşta evlenmeden birliktelikle birlikte mağdur olan kız çocuklarının sayısını da Avrupa’da, dünyada biliyoruz. O çocukların bebek sahibi oldukları zaman haklarının nasıl korunamadığını, eğitim hayatları, sonraki sosyal yaşantılarındaki -yani evlilik değil buradaki- birliktelikle yaşanan mağduriyetleri de biz biliyoruz. Bu anlamda bu kısmını da atlamamak gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum.

Aynı zamanda, çocuk istismarıyla ilgili, Birleşmiş Milletlerdeki temastan sonra da oradaki verileri alıp buraya getirdiğimde, Genel Kurulda da konuştuğumda tekrar söylemek gerekiyor. Dünya Sağlık Örgütü’nün verileriyle birlikte konuşmak gerekirse dünyada her 3 kız çocuğundan 1’i, her 5 erkek çocuğundan 1’i istismara uğruyor. Avrupa’da 18 milyon çocuk cinsel istismara uğruyor; 44 milyon fiziksel, 55 milyon da duygusal istismara maruz kalıyor. Bu sorun Türkiye’ye ait bir sorun değil, Meral Hanım altını çizmişti, ben tekrar ifade etmek istiyorum, bu sorunla mücadele kıyamete kadar yani insan bu dünyada var olduğu sürece devam edecek. Burada önemli olan “ama”sız “fakat”sız, “lakin”siz ele almak, bunun mücadelesini yapmak. Bunun için de birlikte hareket etmemiz gerektiğinin buradan tekrar altını çizmek istiyorum.

Çatışma bölgesi yani “savaş” deniliyor ama artık savaşlar... Taşeron örgütler üzerinden yapılan çatışma bölgeleri var. Çatışma bölgelerinde çocukların istismarı, kadınların istismarı, kadınların maruz kaldığı şeyler, ölüm başta olmak üzere en ağır suçlar, ihlaller var. Yine, o veriler burada. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Çocuklar ve Silahlı Çatışma Raporu’na göre 2018 yılında 20 ülkede bu en ağır ihlal rakamı 24 bin; girişte de söyledim, açık konuşmasında da söyledim, öldürülen çocuk sayısı 12 bine çıkıyor. Hemen sınır bölgemizde bunlar yaşanıyor. Şimdi Ayşe Hanım, Ayşe kızımız burada, niye burada?

Şimdi, bu anlamda, Erol Bey’in de bahsettiği gibi, önemli olan kaynağı kurutmak yani böyle çatışmaların olmaması için, bu terör örgütlerinin tekrar yeşermemesi için hep birlikte bu iradeyi göstermemiz gerekiyor, aynı hassasiyetleri burada da göstermek, aynı duruşu, aynı kararlılığı burada da göstermeniz gerekiyor. O yüzden Birleşmiş Milletlere de Avrupa’ya da Amerika’ya da çok büyük görev düşüyor. Hemen sınırimızda, 911 kilometrelik sınırimızda bu terör örgütlerinin yok olması noktasındaki iradeyi biz onlardan da görmek istiyoruz. En fazla yardım yapan bir ülkemiz yani milli gelirimize göre baktığımızda, oranladığımızda dünyada en fazla yardım yapan ülkelerden birisiyiz. Bunlar tabii ki önemli veriler. Biz hiç ayırım yapmadan, yine hiç ayırım yapmadan her bir mazlumun yanında olmaya devam edeceğiz. Bu konuları da hep beraber çözümleyeceğiz. Burada yine tekrar altını çiziyorum “ama”sız, “fakat”sız, “lakin”siz siyasete, siyasi istismara açmadan bu süreci yönetmemiz gerekiyor.

Aslında birkaç şey daha var ama... Şimdi, bütçeyle ilgili sizin söylediğiniz bir husus daha vardı. Evet, çocuğa yatırım en önemli yatırımlardan biri. O yüzden hemen arkadaşlardan bilgi aldım, bütçemiz bugünlerde Meclise gelecek, en büyük ikinci bütçemiz Millî Eğitim Bakanlığına ayrılmış, sonrasında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ayrılmış. Burada da bir irade var, bu anlamda da bir kararlılık var. Bu süreç devam edecek. Bu Komisyon da bu anlamda bu kararlılığın, iradenin devamı noktasında önemli bir göstergedir diyorum.

Şimdiden toplantımız hayırlara vesile olsun. Diğer toplantıda görüşmek üzere diyorum.

Çocuklarımıza katılımları için... Gençlerimize diyelim, çocuklarımıza demeyelim, bir anne olarak ağzımız buna alışmış. Gençlerimize teşekkür ediyoruz. Bundan sonraki yaşantınızda belki buraya geldiğinizde İbrahim Yurdunuseven Vekilimiz gibi belki milletvekili olarak geleceksiniz, belki bürokrat olarak geleceksiniz, belki akademisyen olarak geleceksiniz. Buna inanıyoruz, hepinizin gözünde bu inanç var ama öncelikle vatanını, yurdunu, milletini, ülkesini seven, ailesinin her zaman yanında olan, değerlerine sahip çıkan birer birey olarak burada olacaksınız.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 12.26

